

Theo truyền thống dân Việt, Tết là ngày mừng thời tiết ấm áp, mừng xuân hành động hòa trong sự luân lưu của đất trời, hay mừng nông thu hoạch mùa hòa trong năm.

Số dĩ dân Việt chúng ta mừng tết trời đất trắng, vì hai thiên thần đó có công nhào nặn trời đất và chi phối đời sống nông nghiệp quanh năm. Và trước thềm Năm Mới, người Việt xin kính chúc quý vị và các bạn luôn an khang và thịnh vượng, trong câu Chúc Mừng Năm Mới!

Chúc Mừng Năm Mới – khi đó xuân về, khi đó xuân hành trang mới, khi đó xuân hy vọng mới, tuôn tràn mới, thời tiết mới... Tết cho đất trời mới, mới cho chí khí mới cho người mới, như lời người xưa đã nói: Nhất tâm, nhất nhứt tâm, hựu nhất tâm (Đổi mới, mới ngày mới mới, phải luôn đổi mới) mà trong đó con người của chúng ta đứng ở chính, là gốc của vũ trụ vận động.

Chúc Mừng Năm Mới – còn là ngày mừng sinh nhật chung của mọi người trong chúng ta. Mọi người mừng cho nhau thêm tuổi, thêm sống lâu, thêm nhân đức, thêm kinh nghiệm, thêm niềm Triết! Tết còn là ngày đoàn tụ của con cháu với tổ tiên ông bà, với bạn hữu và thân bằng quyến thuộc mọi người chúng ta đứng ở chính mình, và đã thôi hi vọng hay bất chấp qua những điều kiêng kỵ nhằm tránh những rủi ro hay phiến toái có thể làm cho mình buồn lòng.

1. Lễ Tết

Mọi thời đại mới, dân tộc nào thì họ cũng có lễ tết, và lễ tết là sự bộc lộ thiên nhiên tâm hồn của con người. Những sự bộc lộ này, là để văn hóa Việt đổ vào đúng vị trí quan trọng và thích đáng, trong đời sống của dân tộc Việt Nam.

Theo niềm tin dân Việt, chúng ta có bốn ngày đì i , và Tết là mọt trong bốn ngày đì i dân tộc. S dĩ đđ c g i là đì i , vì đó là nhng ngày đ c bi t đ chúng ta th kính t tiên c a m i ng i, c a dòng t c, c a dân t c. Th kính các v Th n Linh tr c ti p làm n ích cho chúng ta, trong đó ph i k t i Ông Tr i (Thiên Chúa) là đng ngu n sng c a toàn th vũ tr .

Nhng niềm tin Việt i ch ng ng đ u hi u hi n linh, ch t tiên ta không bàn tán, không đi sâu vào cu c sng tâm linh, th gi i vnh hng, hay bốn tính c a các đ i tng thu c v th gi i siêu linh nh các tôn giáo. Do đó, T Tiên Việt luôn nh c nh con cháu r ng “Ch th y con ng i, và ch i y con ng i làm tiêu chu n căn bốn trong đ i sng!”

Th kính T Tiên tr thành niềm tin n n tng sâu xa, và là tâm linh vng ch c nh t c a ng i dân Việt. Đ u còn sng hay đã khu t, T Tiên c a chúng ta luôn là nhng v chng nhng đã tr c ti p cho chúng ta đi m phúc làm ng i, mà còn luôn yêu thng b o b c, che ch phù tr , chia s cu c sng v i tng ng i trong chúng ta.

Th kính T Tiên còn nh c nh cho nhng ng i đang sng c n ph i luôn ý th c v nhng n ích mà mình đ c th a hng; đng th i, thúc đ y ng i y phát huy s nghi p ân đ c c a dòng h , c a gia t c, c a dân t c. Do đó, T là ngày đoàn t gia đình, chng nhng, gi a nhng ng i đang sng mà còn đoàn t v i T Tiên, v i s hi n di n trong cách sng linh thiêng và hng v con cháu dân t c tng lai mai sau.

Đ i i kính T Tiên i tăng thêm ý nghĩa và t m quan trng c a cu c i , khi đ c k t chung v i T t, v i ngày đ u Xuân. B i th , phong t c dân Việt dành su t hai tu n i , t 23 tháng ch p t i mừng 7 tháng giêng, đ v a kính nh T Tiên, v a đoàn t gia đình, mà cũng v a mng năm m i, mng tu i m i c a tng ng i, và đ m đ u cho đ i sng m i c a dân t c Việt.

2. Ý Nghĩa Tết

Ngày t nghìn x a dân t c ta đã đ t T t vào mọt đ a v chính y u trong n p sng Việt, và m i sinh ho t xã h i cũng đ c tính theo l t t. Đ i chúng Việt luôn i y T t làm m c th i gian đ s p x p cho m i công vi c đ li u trong năm.

T t chng nhng là sinh ho t đoàn t cho gia đình, cho làng xã, cho đ t n c, mà còn là đ p t ch c long trng, và mang ý nghĩa nh t trong đ i sng con ng i. Ngày i t t là nhng đ p h p m t, ăn u ng, vui ch i... mà còn đ th c hi n m t s công tác nh m nâng cao đ i sng xã h i

Vi t.

T t th t ch t thêm tình đ ng bào, g n bó v i nhau, giúp nhau c m thông, ho c cùng nhau gi i quy t nh ng khó khăn trong cu c s ng chung vi c làng, vi c n c, nh m t o cho đ i s ng c ng đ ng thêm h nh phúc, an vui.

T t giúp m i ng i cùng nhau ôn l i công đ c, g ng sáng c a T Tiên. T t là đ p nh c nh , s ng th c nh ng nguyên t c n n t ng c a cu c s ng, và nh ng đ i m chính y u c a N p S ng Vi t. T t giúp m i ng i chúng ta nh n đ nh và đ i u ch nh cu c s ng, đ s ng tr n v n cu c s ng làm ng i.

T t cũng là đ p chúng ta giúp nhau t a r ng cu c s ng. Trong T t, chúng ta lãnh nh n t quá kh , s ng cho hi n t i, và l u l i h u th mai sau. Chúng ta cũng th a h ng công đ c c a T Tiên, và đóng góp thêm ph n tài trí c a mình, nh m trao l i cho con cháu, ch ng nh ng s n nghi p, g ng sáng, l i d y d , mà còn phúc đ c, s phù tr , và n p s ng h nh phúc toàn v n.

T t là ph ng th c tr c ti p nung đúc tinh th n, c ng c ni m tin, s ng th c H n Vi t. T t còn là đ p giúp chúng ta t o thêm công phúc cho chính mình, cho dòng t c, cho m i ng i. T t Dân T c là m t ph n tr ng y u trong cu c s ng c a Con Ng i và Xã H i Lo ài Ng i.

B i th b t c lo i gi c nào... n i xâm/ ngo i xâm... đ u tìm và làm đ cách đ dân t c Vi t ph i lãnh đ m mà t b T t. Vi c ngăn c m T t, ch ng nh ng gi c đã th c hi n b ng lu t pháp, b ng ph ng ti n truy n thông, mà còn b ng giáo đ c qua nh ng sinh ho t xã h i đ t n n t ng trên thú v t/ máy móc, hay trên quy n l c/ tôn th lãnh t mà thay th di nh T Tiên nh m ti n t i vô th c vô th n.

3. Đ i T ng T t

a. Văn hóa Vi t nh n di n con ng i qua cu c s ng và L T t Dân T c, t p trung quanh cu c s ng con ng i. Và nh th , đ i t ng ni m tin dân t c là t gi i h n n i cu c s ng con ng i.

Trong cu c s ng th ng ngày, ni n tin dân Vi t b c l qua đ o s ng Làm Vi c Phúc Đ c, v i tiêu chu n th m đ nh giá tr cu c s ng con ng i là dung đ đ c h ng, t c là t m đ đ m

h nh phúc đ n cho ng i khác.

Trong văn hóa Vi t, giá tr cu c s ng c a con ng i không đ c quy đ nh b ng quy n l c, b ng ch c t c, b ng giàu sang uy th ... cũng không b ng tài năng, ngh nghi p, dòng h , khoa b ng b ng c p, hay b t c gì ngoài con ng i, mà trên vi c con ng i th hi n chính mình m t cách tr n v n.

Đi m quan tr ng nh t là chính sách quy n ch c c a Vi t Nam đã không có nhóm đ c quy n. T th i Vua Hùng, và qua su t dòng l ch s , vua quan ta không đ a vào quy n ch c mà chỉ m h u tài s n. Đ i v i vua quan Vi t, ch c t c không mang l i đ c quy n v t ch t. Dù cho quy n ch c có cao tr ng t t b c t i đâu chẳng n a, thì cũng không đ c chia đ t phong t c truy n đ i. T t c các v hoàng đ đ ng tri u c a dân Vi t cũng không có tài s n riêng. T t c là c a dân n c, đ u đ c đi u hành theo quy ch tài s n qu c gia. Vua quan ta ch đ c quy n x đ ng đ làm ph ng ti n mà chu toàn nhi m v . Chính sách quy n ch c c a Vi t Nam x a nay đã th hi n vi c t o h nh phúc làm ng i, v a cho chính mình, v a cho nh ng ng i khác, trong cu c s ng cá nhân cũng nh xã h i, quê h ng dân n c.

Giá tr cu c s ng c a con ng i, chính là nh h ng h nh phúc c a ng i đó đ i v i nh ng ng i xung quanh. Trong cu c s ng, ai làm cho ng i cùng h ng h nh phúc làm ng i v i mình, qua chính mình, thì ng i đó càng đ c quý tr ng h n. Và xã h i ta l i đ c bi u tr ng b ng M t B c Trăm Con, nên cu c s ng c a m i ng i chúng ta cũng là m t cái b c ch a nh ng ng i anh em khác. R i tùy theo s c ch a y, t c là tùy theo t m đ h u ích mà ng i y th hi n đ c chính mình, đáng quý đáng tr ng.

B t c ai, cũng có th đ c tôn quý tùy theo s c ch a nh ng ng i khác trong nh h ng phúc đ c c a mình, t c tùy thu c dung đ đ c h ng.

b. Ni m tin ph quát và sâu xa nh t c a ng i dân Vi t là ni m tin vào Ông Tr i, Đ ng T o Hóa, Đ ng Sáng T o vũ tr , mà cũng là Đ ng tr c ti p liên h v i cu c s ng c a con ng i. B i đó n p s ng Vi t b c l ni m tin này nh m t s hi n nhiên.

Cũng trong ni m tin n n t ng c a văn hóa Vi t, là ni m tin vào s tr ng c u c a H n Thiêng con ng i, đ c bi t vào s vnh t n linh thiêng, và đ trì g n g i c a T Tiên. Linh thiêng và cao c h n h t, là Hai V Kh i T (T c T : M Tiên Cha R ng) vì luôn luôn đ trì cho T c Vi t, cho

con cháu.

Ni m tin này, đ c bi t tôn quý nh ng V đã có cu c s ng c ng hi n và giúp ích cho nhi u ng i. Tuy v i t m đ khác nhau, nhi u V đã đ c th làm Thành Hoàng, đ c nhi u ng i th kính, và t hi n linh qua vi c phù tr cho dân chúng.

Cùng v i Thành Hoàng, và cũng đ c quan ni m nh Thành Hoàng, là m t s Thiên Th n hi n linh t i Núi Thiêng Sông Linh. T Tiên cũng phân bi t rõ ràng V Th n đang hi n linh trên cái núi, cái sông, cái bi n... Cũng nh nh ng dân t c khác, T c Vi t l y m t tr i làm tâm đ m cho m i di n bi n c a cu c s ng. Nh ng văn hóa Vi t không h có đ u v t ph ng t trái đ t, hay m t tr i nh nh ng v th n trong các văn hóa khác. B i vì quý, tr ng, m ng thì khác nghĩa v i ph ng t .

Có khuyh h ng cho r ng, ni m tin nêu trên là tin v th qu y? Xin th a, trong b Tân c hay sách Kh i Huy n (Apoc) c a Thiên Chúa Giáo đã xác quy t là nh ng thành ph có nh ng Thiên Th n đ c trách... Và r i Sách Phúc Âm cũng nh n m nh là m i ng i có m t Thiên Th n Gi Mình/ Thiên Th n B n M nh và có l kính hàng năm vào ngày 2 tháng 10. Nhi u thánh đ ng và giáo x kh p n i trên th gi i đ u có Thiên Th n ho c Nhân Th n, t c là Thánh làm Quan Thầy, làm Thành Hoàng... Ni m tin Vi t cũng đã có th i làm cho các nhà truy n giáo Tây ph ng ph i kinh ng c, s ng s t, vì căn b n c a Thiên Chúa giáo, t c là tôn giáo th Tr i (Ông Tr i, Chúa Tr i, Ch Tr i).

Và r i H n Thiêng Dân T c, H n Thiêng c a T Tiên, Các Ngài đã qua đ i, nh ng H n Thiêng c a Các Ngài v n v i th gi i bên kia và phù tr cho con cháu. B i đó, H n N c là tinh th n dân t c, là truy n th ng dân t c, h ng đ n m i ng i trong n c hành đ ng h u hi u cho i ích chung c a toàn dân.

4. Di n Đ t T t

a. Văn hóa Vi t là k t tinh c a nh n di n cu c s ng con ng i qua b c l hi n th c trong cu c s ng.

Do đó cách di n t s liên l c gi a con ng i v i m i hi n h u, k c v i th gi i siêu linh, th gi i bên kia, cũng đ u căn c và khôn r p theo cách b c l c a cu c s ng hi n t i. Ng i đang s ng c theo cách t t đ p nh t c a đ ng gian này mà kính nh v khu t m t, v khu t núi...

Đúng sao âm vậy!

Niềm tin được bộc lộ qua sinh hoạt thường ngày của người dân Việt, qua việc mừng Lễ Tết, và được biết qua Nghi Thức Lễ Tết.

Trong ngôn ngữ Việt, chữ th và chữ kính được dùng lẫn lộn nhau, và có cùng một nghĩa. Ca dao Việt Nam: “Tu đâu cho bóng tu nhà, Thờ cha kính mẹ cũng là đi tu.” Hay “Mắt lòng thờ mẹ kính cha”... Tuy nhiên, ý nghĩa và tầm đề cao về việc thờ kính này lại thay đổi tùy theo đời sống. Không ai trong chúng ta lại lẫn lộn các tầm đề cao quý, tâm thành và thiết yếu, giữa thờ tiên và thờ tổ tiên, thờ cha mẹ... Và không người Việt nào lại dám coi thờ tiên là đức tin toàn năng.

b. Niềm tin về Lễ Tết là lòng thành, thờ là lòng tin tưởng, ngưỡng mộ, và sùng bái của con người. Nghi thức lễ thờ cũng là phần ngưỡng tin di sản và tăng trưởng lòng thành. Vì vậy các đức thờ tổ tiên bên ngoài của nghi thức cũng là phần thiết yếu để bộc lộ niềm tin.

Nghi thức đã đi vào cuộc sống hàng ngày. Dân Việt chúng ta thường bày tỏ lòng kính quý, yêu mến, ủy phẫn bóng cách cúi đầu, cất nón... và dùng những đồ vật thanh tao, hay những kiếng để được biết.

5. Mừng 5 Tết: Ngày Đợi Lễ Kính Trội

a. Thờ Trội, đức sáng tạo vũ trụ, là niềm tin niềm ngưỡng của người dân Việt. Qua mặt trời đợi, văn hóa Việt đã lấy trời, mặt trời, ý trời... làm nguồn gốc, làm mẫu mực cho mặt sinh hoạt con người. Cuộc sống của mặt người, của mặt nhà, của mặt làng, và của các nhân vật đều lấy trời làm gốc.

Sân trộm của mặt nhà đều có bàn Ông Thiên, thờ trời Trội. Trong nước, hàng năm đều có các hành Lễ Tết Trội rồi trở lại thờ, do vua tổ tiên thờ đô và quan tổ tiên các tỉnh.

Lễ Tết Trội được tổ chức được biết quan trọng vào ngày mừng 5 Tết, để mặt người cùng nhau các hành mặt trời để của dân tộc, đúng truyền thống tiên, đúng phẩm giá và trở nên con người.

b. V n đ hi n nay c a ng i dân Vi t chúng ta, ch ng nh ng là lo i b nh ng gán ghép th a th i c a gi c nh m tiêu di t tinh hoa t t ng dân t c, mà còn c n ph i di n gi i ý nghĩa và giá tr đích th c c a T t theo ngôn ng và cách di n đ t h p th i.

C n nhi u sáng ki n thích đáng, và x d ng nh ng tuy t k c a các b môn ngh thu t, k thu t, và ph ng ti n truy n thông, đ luôn bi n đ i d ng th c trình bày sao cho thích h p, ch ng nh ng v i t ng l a tu i, v i t ng h ng ng i, mà còn v i c m nh n, và hoàn c nh sinh ho t th i đ i.

Trong n p s ng th i tr c, ngày H i th ng có các cu c thi và trò vui nh : thi đ xô, n u c m, làm bánh, d n ti c, d t v i, may qu n áo... đ t pháo, r c đu c, b i thuy n, sáo di u, treo đèn, kéo ch ... làm th , hát chèo, hát đúm, hát quan h , hát tr ng quân... ca múa, múa xòe, múa r i... đánh v t, đánh ph t, đánh côn, leo giây, lao c u, leo phao, đu tiên... ch i gà, ch i trâu, chém gà, chém l n, đánh cá, b t tr ch, th chim... đánh c , đánh b c, xóc đũa, t tôm, bài chòi...

Ngày nay, chúng ta l i c n nhi u sáng t o đ c bi t h p d n, ng h p v i cu c s ng tràn ng p k thu t t c đ , di n t , truy n thông... Chúng ta c n luôn s ng đ ng hi n th c, vì khi nào tr thành chi u l , l p l i khuôn th c cũ... là thi u s c s ng, l i th i và l c h u.

K t Lu n

Hành trang m i, có nh th T t m i tr thành m t h th ng giáo d c h u hi u, giúp cho toàn th m i ng i h c h i và s ng th c v i tâm h n, phát tri n tâm tu , đm tinh hoa văn hóa dân t c vào cu c s ng th ng ngày c a t ng cá nhân, cũng nh c a toàn dân và c a m i ng i.

M t l n n a: Chúc M ng Năm M i!